

Luister naar
08:51

Een volle festivalweide dankzij een lege koeienstal: festivalorganisaties kopen stikstofruimte op

Stikstofcrisis Ook festivalorganisaties melden zich op de markt voor stikstofrechten, om de uitstoot van hun festivals te kunnen compenseren.

Sjoerd Klumpenaar 28 februari 2023 Leestijd 4 minuten

Het Down The Rabbit Hole Festival in 2018 bij Wijchen. Voor de editie van 2023 kochten de organisatoren stikstofruimte op bij nabijgelegen veehouders die vereist is voor een vergunning. Foto Andreas Terlaak

Festivalorganisatoren kopen op verschillende plekken in Nederland stikstofruimte op van boeren om hun festival deze zomer te kunnen laten doorgaan. Daarmee voegen ze zich in het rijtje van projectontwikkelaars, provincies en grote bedrijven als Schiphol en FrieslandCampina, die zich ook melden voor de uitstootrechten van veehouders die stoppen met hun bedrijf. Dat blijkt uit onderzoek van NRC.

Op die manier kunnen deze zomer zestigduizend festivalbezoekers genieten van Stromae, Paolo Nutini en Fred Again - dit jaar drie hoofacts van Down The Rabbit Hole. Het vierdaagse muziekfestival kreeg de benodigde natuurvergunning met dank aan 45 koeien - of liever gezegd, hun afwezigheid. Door overname van de stikstofrechten van een naburige veehouderij kan het festival plaatsvinden, bevestigen organisator Mojo en de provincie Gelderland.

Om de komende jaren dit soort grote festivals te kunnen organiseren in het recreatiegebied Groene Heuvels bij Wijchen kocht eigenaar Leisurelands stikstofruimte op van een van de veehouders in de buurt. Mojo huurt het terrein vervolgens. De festivalweide van Down The Rabbit Hole ligt op vier kilometer van het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Rijntakken, waardoor stikstofuitstoot van het festival gecompenseerd moet worden. Dat kan alleen door de uitstootrechten van een bedrijf of stal in de nabijheid over te nemen.

Ook op andere plekken in Nederland wordt stikstofruimte opgekocht door festivalorganisaties, of nemen zij vergaande maatregelen om hun eigen stikstofneerslag op gevoelige natuur te beperken. Zo worden onder meer aanrijdroutes en parkeerplaatsen verplaatst om voor een natuurvergunning in aanmerking te komen.

Uitkopen als laatste optie

Niet alle festivals hebben een natuurvergunning nodig. Als met berekeningen kan worden aangetoond dat er geen nadelige gevolgen zijn voor flora en fauna in stikstofgevoelige Natura

Advertentie

Gestructureerde overname

Toen Henk de Weerdt zijn bouwbedrijf van de hand wilde doen, zocht hij een professionele partij voor de verkoopbegeleiding.

REMBRANDT
MEEGELIJK & ACCREDITATIONS

Klik hier! →

Meest gelezen

REPORTAGE PARTIJ VOOR DE DIEREN

Als Ouwehand zich toch nog terugtrekt, gaat er bij de Partij voor de Dieren een schokgolf door de zaal

REPORTAGE EREDIVISIE

Als één wedstrijd symbool komt te staan voor de existentiële crisis waarin Ajax verkeert, is het deze Klassieker - verslag van een ontluisterende middag in Amsterdam

CRISIS

Ajax ontslaat technisch directeur Sven Mislintat na pijnlijke nederlaag tegen Feyenoord

ONGEREGELDHEDEN IN HET STADION

De KNVB trad strenger op - de fans misbruikten de macht

GOORLOGSTACTIEK

Met spectaculaire aanvallen op Russische doelen neemt Oekraïne het initiatief op de Krim

2000-gebieden, volstaat een evenementenvergunning van de gemeente. Veel festivals hebben echter plaats in het buitengebied, waar beschermde natuur nooit ver weg is.

Tot 2019 hoefden evenementenorganisaties praktisch niet over stikstof na te denken, de neerslag was niet groot genoeg voor provincies om hen hierop aan te spreken. Maar door twee ingrijpende stikstofuitspraken van de Raad van State moeten de organisaties hun stikstofuitstoot bij de op- en afbouwwerkzaamheden van hun festival meerekenen en moeten ze verplicht een natuurvergunning aanvragen als ze te veel stikstof uitstoten.

Als er door het festival meer stikstof neerslaat dan is toegestaan en als uit een berekening blijkt dat effecten op de natuur niet zijn uit te sluiten, moeten de organisaties 'salderen' - jargon voor het compenseren van de stikstofneerslag. Dat kan door stikstofrechten van naastgelegen boerenbedrijven of industrie te kopen, hoewel dat een tijdrovende en vaak zeer kostbare oplossing is.

Volgens advocaat Martijn Diepenhorst is extern salderen (uitkopen) meestal pas de laatste optie. „We kijken altijd eerst naar wat de organisatoren zelf kunnen doen om hun stikstofuitstoot te verlagen”, aldus Diepenhorst, die zich met zijn praktijk Plus One Legal heeft gespecialiseerd in vergunningverlening voor evenementen. „Daar zijn allerlei mogelijkheden voor. Zo kun je bijvoorbeeld bezoekers ontmoedigen met de auto te komen, door de parkeerplekken verder van het festivalterrein te leggen. Ook zien we dat festivals bij de op- en afbouw steeds vaker met elektrisch bouw materieel werken, en schonere dieselaggregaten en grote batterijen gebruiken.”

Papieren werkelijkheid

Wie zich verdiept in de rekenkundige mogelijkheden om als festival zelf stikstofneerslag te compenseren, komt in een vreemde papieren werkelijkheid terecht. Alles draait om het 'referentiejaar', waarin een nabijgelegen natuurgebied tot Natura 2000-gebied werd verklaard. Het referentiejaar is de bovengrens: er mag per jaar niet méér stikstofuitstoot bij komen dan er op dat moment was.

Zo kan het gebeuren dat als er op omliggende grond destijds koeien of een fabriek stonden die er anno 2023 niet meer staan, een organisatie die 'vermindering' kan gebruiken voor de eigen stikstofuitstoot.

Soms is de ingreep relatief eenvoudig. De organisatie van het driedaagse harddancefestival Intents (30.000 bezoekers) kreeg in mei vorig jaar een natuurvergunning door toe te zeggen op het gras van het festivalterrein in Oisterwijk geen dierlijke mest meer uit te rijden en de bemesting met kunstmest te halveren - wat voor minder stikstof zorgt.

Bij de organisatie van de Zwarte Cross was meer rekenwerk nodig. In de vergunning ervoor is 2004 het richtjaar, toen het naburige natuurgebied Korenburgerveen werd aangewezen als Natura 2000-gebied. In dat jaar was er al een crossbaan, en werd er nog een evenement gehouden: het Arrow Classic Rock festival. „Dat is daar inmiddels niet meer, waardoor wij met die stikstofrechten verder konden groeien”, legt Marcus ten Zijthoff van organisator De Feestfabriek uit. Inmiddels is de Zwarte Cross het grootste motorcrossevenement van Europa, met bijna 230.000 bezoekers in vier dagen. „Als dat evenement er in 2004 niet was geweest, was alles een stuk lastiger geworden”, aldus Ten Zijthoff. Wat ook scheelt, zegt hij, is dat de verbrandingsmotoren in auto's en trucks een stuk schoner zijn dan negentien jaar geleden.

Overigens was de Zwarte Cross er met alleen de uitstootrechten van Arrow nog niet. De op- en afbouwfase van het vierdaagse festival, die in totaal een maand duurt, werd tot de editie van vorig jaar onder de 'bouwvrijstelling' geschaard, waardoor de stikstofneerslag niet meetelde. Toen na een uitspraak van de Raad van State eind vorig jaar de vrijstelling voor stikstofuitstoot in de bouw verviel, moest de organisatie op zoek naar een oplossing. En die is er nu, zegt Ten Zijthoff: „We gaan voor komend jaar de aanvoertroute voor de dagbezoekers omleggen. Zo rijden er straks minder auto's langs het stikstofgevoelige Korenburgerveen, en dat levert direct resultaat op”, legt hij uit. „Daarmee gaan we het redden.”

Bij de Zwarte Cross denken ze niet dat er nog meer stikstofruimte nodig is. De organisatie overweegt om over te gaan naar andere brandstof in de aggregaten op het terrein, die de stikstofuitstoot drastisch beperkt. De organisatie houdt het uitkopen van nabijgelegen boerenbedrijven wel open als optie.

Uitbreiden naar 18 festivaldagen

In het geval van Down The Rabbit Hole was zelf uitstoot beperken geen optie omdat er voorheen in Groene Heuvels geen soortgelijk festival werd georganiseerd. Voor de eerste editie in 2014 volstond nog een melding volgens het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Toen de Raad van State in 2019 een streep haalde door het PAS-systeem, moest de stikstofuitstoot van het festival worden gecompenseerd.

Mojo benaderde veehouders in de directe omgeving om te zien of zij stikstofruimte konden missen. Een van hen ging daarmee akkoord. Er werd afgesproken een stal met 39 kalveren een aantal maanden leeg te laten. Voor niets, zo bleek later - het festival vond door de coronacrisis in 2020 niet plaats. De veehouder laat telefonisch weten zijn stal inmiddels weer vol te hebben.

Voor een permanente oplossing kocht Leisurelands, de bv die verschillende natuur- en recreatiegebieden in Gelderland beheert, stikstofrechten van een andere boer in de buurt. Leisurelands wil het aantal evenementen in Groene Heuvels uitbreiden en kocht de rechten voor 99 stuks vee - waarvan dus 45 koeien voor Down The Rabbit Hole. De overige stikstofruimte kan volgens de verleende vergunning worden ingezet voor meerdere meerdaagse festivals met vijftienduizend tot zestigduizend bezoekers, tot een maximum van achttien festivaldagen per jaar.

Hoeveel festivalorganisaties stikstofrechten kopen, is moeilijk in te schatten. Een woordvoerder van de provincie Gelderland bevestigt dat er een vergunningsprocedure loopt voor nog één dancefestival dat aan stikstofruimte tracht te komen door die te kopen van een zandwinningsbedrijf. ID&T, een grote evenementenorganisator van dancefestivals, reageerde schriftelijk op vragen van NRC met de mededeling dat duurzaamheid „de afgelopen tien jaar voor ons een steeds grotere focus” heeft - maar gaat niet in op de vraag of het ook stikstofrechten opkoopt voor het houden van festivals.

Advocaat Martijn Diepenhorst schat op basis van zijn eigen praktijk in dat het relatief weinig voorkomt. Twee maanden terug rondde Diepenhorst voor één cliënt een aankoop van stikstofrechten af voor een vergunning. „Dat is gelukt, de vergunning is inmiddels verleend.” Om welk festival het gaat, wil de advocaat niet kwijt omdat het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [de krant van 1 maart 2023](#).

ONBEHAARDE APEN

Dé wetenschapspodcast van Nederland, over kleine ontdekkingen en wereldschokkende inzichten.

LUISTER DE PODCAST

nrc

Leeslijst ➔ Artikel delen ✉ Meld een taalfout

Lees ook deze artikelen